

- 11) आधुनिक भारतीय भाषांचा विकास ---- भाषेतून झाला.
अ) सुमार ब) सकार
क) अपभ्रंश ड) इंग्रजी
- 12) भगवान महावीरांचा काळ इ. पू. ---- शतक आहे.
अ) सातवे ब) सहावे
क) चौथे ड) दुसरे
- 13) महाराष्ट्री आणि अपभ्रंश यामधून ---- या भाषेचा विकास झाला.
अ) कोंकणी ब) हिंदी
क) बंगाली ड) कन्नड
- 14) 'चंड' यांनी व्याकरणविषयक ---- ग्रंथ लिहिला.
अ) प्राकृतरूपावतार ब) सिद्धहेमशब्दानुशासन
क) प्राकृतलक्षण ड) अलंकार

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा लिहा.

16

- 1) मध्ययुगीन भारतीय आर्यभाषा काळ
- 2) शिलालेखी प्राकृत
- 3) आगमांची भाषा
- 4) प्राकृत भाषेतील शब्द
- 5) अंगप्रविष्ट आगम
- 6) तत्सम् शब्द

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

12

- 1) प्राचीन भारतीय आर्यभाषा काळ आणि तिची वैशिष्ट्ये
- 2) अर्धमागधी आगम ग्रंथाची थोडक्यात माहिती द्या.
- 3) अपभ्रंश प्राकृतची वैशिष्ट्ये सांगून तिच्या विकासाविषयी माहिती द्या.
- 4) नाट्य साहित्यातील प्राकृत भाषेची माहिती सांगा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

प्राकृत भाषेच्या आधुनिक काळापर्यंतच्या विकासाचे विश्लेषण करा.

किंवा

प्राकृत भाषेच्या उद्गमविषयक स्वरूप सांगून प्राकृत व्याकरणकारांची माहिती द्या.

प्र.5 आधुनिक भारतीय भाषांबाबत विकासाची माहिती देवून प्राकृत भाषिक शब्दांच्या वर्गीकरणाबद्दल चर्चा करा.

14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Prakrit
PRAKRIT SHILALEKHA (Inscriptions)

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
 Time: 11:30 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) सम्राट अशोकांच्या शिलालेखाची भाषा ----- आहे.
 अ) संस्कृत ब) प्राकृत
 क) हिंदी ड) अपभ्रंश
- 2) हाथीगुंफा शिलालेखात कलिंगजिनमूर्तीचा उल्लेख ----- ओळीत आहे.
 अ) दहाव्या ब) बाराव्या
 क) पाचव्या ड) सहाव्या
- 3) प्राकृत शिलालेखासाठी ----- हे स्थळ प्रसिद्ध आहे.
 अ) सम्मेद शिखर ब) उदयगिरी-खंडगिरी
 क) सोनागिरी ड) गोम्मटगिरी
- 4) देवानंपिय ही पदवी सम्राट ----- यांचे विशेषण आहे.
 अ) चंद्रगुप्त ब) अशोक
 क) कनिष्क ड) बिंदुसार
- 5) राज्याभिषेकानंतर सम्राट अशोक ----- वर्षानी संबोधीस गेला.
 अ) 5 ब) 7
 क) 9 ड) 14
- 6) संस्कृत व प्राकृत भाषांमधील समान शब्दांना ----- शब्द म्हटले जाते.
 अ) तत्सम ब) तद्भव
 क) देशी ड) परकीय
- 7) सम्राट अशोकाने आपल्या राजाज्ञास ----- म्हटले आहे.
 अ) धर्मलिपी ब) कार्यलिपी
 क) राजाज्ञा ड) राजोपदेश
- 8) अरहंताणं चा उल्लेख ----- शिलालेखात आला आहे.
 अ) अशोक ब) खारवेल
 क) कक्कुड ड) कनिष्क
- 9) हाथीगुंफा शिलालेखामध्ये नंदराजाचा उल्लेख ----- ओळीत आहे.
 अ) पाचव्या ब) सातव्या
 क) आठव्या ड) बाराव्या
- 10) सम्राट खारवेलाच्या पत्नीचे नांव ----- होते.
 अ) गंगा ब) सिंधू
 क) यमुना ड) वेण्णा

- 11) सम्राट खारवेलाने ----- पर्वतावर मुनिसंमेलन भरविले.
 अ) सम्मेदशिखर ब) सोनगिर
 क) कुमारी ड) अष्टापद
- 12) सम्राट अशोकाच्या शिलालेखात उल्लिखित पासंड शब्दाचा अभिप्राय ---- हा आहे.
 अ) पंथ ब) जात
 क) जमात ड) टोळी
- 13) सम्राट खारवेल हा ----- वंशातील पराक्रमी राजा होता.
 अ) चेदी ब) मौर्य
 क) कुषाण ड) चंदेल
- 14) सम्राट खारवेल यांचा हाथीगुंफा शिलालेख ----- भाषेत आहे.
 अ) संस्कृत ब) प्राकृत
 क) उर्दू ड) फारसी

प्र.2 गद्य भाषांतर सहित स्पष्ट करा. (कोणतेही चार)

16

- 1) इयं धमलिपी देवानं प्रियेन प्रियदसिता राजा लेखापिता ।
- 2) नमो अरहंतानं नमो सव सियानं एरेठा महाराजेन महामेघवाहनेन ।
- 3) संखितेन अस्ति मझमेन अस्ति विस्ततन न च सर्व सर्वत घटितं महालके हि विजितं बहु व लिखितं लिखापयिसं चैव ।
- 4) राजानो सर्वत्र देवानं प्रियस प्रियदसिनो राजो द्वे चिकीछ कता मनुसचिकीछा च पसुचिकीछा च ओसुढनिच यानि मनुसोपगानिच ।
- 5) इध च नानि सुखापयामि पस्त्रा च स्वगं आराधयंतु त एवाय अथाय अयं धमलिपी लेखपिता किंति चिंर तिस्टेय इति तथा च मे पुत्रा पोता प्रपोता च अनुवतरं सर्वलोकहिताय
- 6) अथं तु महाफले मंगले य धंममंगले ततेत दासभतकम्हि सम्यप्रतिपती गुरुनं अपचिति साधु णाणेसु संयमो साधु बम्हणसमणानं साधु दानं एतज अजच एतारिसं धंममंगल नाम ।

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

- 1) सम्राट अशोक यांच्या शिलालेखातील धार्मिक व सामाजिक दृष्टिकोन सांगा.
- 2) सम्राट खारवेल्यांचा राज्यविस्तार व कारभार
- 3) प्रशासकीय दृष्टिकोनातून सम्राट अशोकांच्या शिलालेखांचे महत्व
- 4) देवानांपिय शब्द

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

सम्राट अशोकांच्या गिरनार शिलालेखाबद्दल माहिती द्या.

किंवा

सम्राट खारवेल्यांच्या शिलालेखाचे महत्व विविध मुद्यांद्वारे स्पष्ट करा.

प्र.5 सम्राट अशोक यांचा जीवनविषयक दृष्टीकोन.

14

- 11) श्रुतज्ञानाचे ---- हे दोन भेद आहेत.
अ) ग्रंथ व साहित्य ब) अंग व अंगबाहय
क) ज्ञान-दर्शन ड) साहित्य-वाङ्मय
- 12) उपासक दशांग यामध्ये ----- वर्णन आहे.
अ) दशधर्माचे ब) दहा उपासकांचे
क) दहा विकारांचे ड) दहा भावनांचे
- 13) विपाकसूत्रामध्ये ----- विपाकाचे वर्णन आहे.
अ) कर्माच्या ब) पाप-पुण्याच्या
क) मोक्षाचे ड) स्वर्गाचे
- 14) साधुच्या भोजनविषयक दोष-अदोष विषयक वर्णन असलेल्या सूत्रास ---- म्हणतात.
अ) प्रकीर्णक ब) छेदसुत्र
क) उपांग ड) पिंडनिर्यूक्ती

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) माथुरी वाचना
- 2) उपांग वेशिष्टये
- 3) शस्त्रपरीज्ञा अध्ययन
- 4) आवश्यक
- 5) व्यवहार सूत्र
- 6) आगमांची भाषा

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) उपांग आगमांची थोडक्यात माहिती द्या.
- 2) मुलसूत्र उत्तराध्ययन ग्रंथाचा परिचय द्या.
- 3) आचारांग लोकविजय अध्ययनाची आवश्यकता स्पष्ट करा.
- 4) छेदसूत्रांचे महत्व स्पष्ट करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा.

14

अंग आगमांचा परिचय द्या.

किंवा

छेदसूत्रांची सविस्तर माहिती द्या.

प्र.5 वाचनाची माहिती देऊन आगम निर्मितीतील योगदान स्पष्ट करा.

14

Seat
No.

M.A. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Prakrit

NEMICHANDRACHARY AND DRAVYASANGRAHA

Day & Date: Saturday, 09-11-2019
Time: 11:30 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) द्रव्यसंग्रह ग्रंथाच्या मंगलाचरण मध्ये ----- जिनदेवास वंदन केले आहे.
अ) ऋषभ
ब) शांतीनाथ
क) नेमिनाथ
ड) संभवनाथ
- 2) द्रव्यसंग्रहात ----- द्रव्यांचे वर्णन आहे.
अ) 6
ब) 4
क) 7
ड) 9
- 3) जीव द्रव्य ----- आहे.
अ) पुद्गल
ब) ज्ञानी
क) अज्ञानी
ड) स्थूल
- 4) मूळ प्राण ----- आहेत
अ) 2
ब) 4
क) 5
ड) 7
- 5) इंद्रिय एकूण ----- आहेत.
अ) 1
ब) 2
क) 5
ड) 4
- 6) सम्यक् ज्ञान ----- प्रकारचा आहे.
अ) 2
ब) 5
क) 6
ड) 10
- 7) जीव व्यवहार नयाने ----- आहे.
अ) मुर्तिक
ब) ज्ञानी
क) सुज्ञानी
ड) अविकारी
- 8) मनसहित जीवास ----- असे म्हणतात.
अ) संज्ञी
ब) ज्ञानी
क) अज्ञानी
ड) असंज्ञी
- 9) कर्म ----- आहेत.
अ) पाच
ब) सहा
क) आठ
ड) नऊ
- 10) गमनास सहकारी द्रव्यास ----- असे म्हणतात.
अ) धर्म
ब) अधर्म
क) पुद्गल
ड) आकाश

- 11) तत्त्व ----- आहेत
 अ) 2 ब) 3
 क) 7 ड) 6
- 12) ज्या मिथ्यात्वादी आत्मपरिणामांनी कर्मबंध होतो त्यास ----- म्हणतात.
 अ) आस्वव ब) भावबंध
 क) निर्जरा ड) मोक्ष
- 13) जो आत्म्यास संसारी दुःखापासून दुर करून उत्तम स्थानी नेतो त्यास ----- म्हणतात.
 अ) मार्ग ब) धर्म
 क) कर्म ड) ज्ञान
- 14) वण्ण रस पंच गंधा, दो फासा अड्ड णिच्छया जीवे । णो संति अमुत्ति तदो ----- मुत्ति बंधादो.
 अ) णिच्चया ब) ववहारा
 क) कम्मा ड) अण्णाण

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार गद्यांचे भाषांतर करा.

16

- 1) जीवो उवओग मओ अमुत्ति कत्ता सदेह परिमाणो ।
भोत्ता संसारत्थो सिद्धो सो विस्स सोडढ गई ॥
- 2) णाणं अटठ वियप्पं , मदि-सुद ओहि अणाण णाणाणी ।
मणपज्जय केवल मवि पच्चकख परोकख भेयं च ॥
- 3) पुग्गल कम्मा दीणं, कत्ता ववहारदो दु णिच्छयदो ।
चेदण कम्मा णादा, सुद्ध णया सुद्ध भावाणं ॥
- 4) पुढवि जल तेय वाऊ, वणफकदी विविह थावरे इंदि ।
विग तिग चदु पंचकखा, तस जीवा होंती संखादि ॥
- 5) अज्जीवो पुण णेओ, पुग्गल धम्मो अधम्म आयासं ।
कालो पुग्गल मुत्तो रूवादि गुणो अमुत्ति सेसा हु ॥
- 6) अवगास दाण जोग्गं, जीवादीणं वियाण आयासं ।
जेव्हं लोगागासं, अल्लोगा- गास मिदी दुविहं ॥

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

12

- 1) आचार्य नेमिचंद्रांची माहिती द्या.
- 2) षड्द्रव्यांचे थोडक्यात वर्णन करा.
- 3) आकाश तत्त्वाची माहिती द्या.
- 4) सम्यक्ज्ञान आणि प्रकारांचे वर्णन करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

द्रव्यसंग्रह ग्रंथाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

द्रव्यसंग्रहाच्या आधारे षड्द्रव्याची माहिती द्या.

प्र.5 जीवनद्रव्याचे वर्गीकरण विस्ताराने स्पष्ट करा.

14